

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΕΛΛΑΣΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή
της 26 Ιανουαρίου 1969

ΕΚΠΟΜΠΗ Δ'

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ξέρεις Δημήτρη τί βτυχεπροχθές νά διαβάσω ; "Ο τι ο δια-
σημος γάλλος συγγραφέας Γουσταβός Φλωμπέρ, αυτός που έχει
γράψει τήν Μαντάμ Μποβαρύ και τήν Χαλαμπό και άλλα μυθι-
στορήματα, βρισκότανε στην Αθήνα στά 1850, δηλαδή πρό
ένατόν εφίκοσι έτών.

ΓΙΑΝΝΟΥΥΛΑΚΗΣ Βέβαια. Είναι γνωστή ή επίσκεψη του Φλωμπέρ στην Αθήνα.
Έρχότανε από τήν Εμύρνη και τήν Πόλι, κάνοντας μια περιόδεϊα
στην Ανατολή και έφτασε και στην Αθήνα με δυσμενέστατες
μόλιστα συνθήκες.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δυσμενέστατες συνθήκες, τί έννοεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΥΛΑΚΗΣ Μόλις μπήκε τό βαπόρι τους στό Πειραιά, άναγκάστηκε νά ύψώ-
ση κίτρινη σημαία...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Γιατί αυτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΥΛΑΚΗΣ Για νά δηλώση ότι έρχότανε από τήν Πόλι και Εμύρνη όπου υπήρχε
χολέρα και οι επιβάτες δεν μπορούσαν νά έλευθεροκοινωνήσουν
πρίν ήπαστεύνε καθαρά και ξέρεις Γιάγνο πώς γινότανε ή κα-
θαρσις τότε ; κοντά στό τελωνείο του Πειραιώς, που ήτανε
τότε ξύλινο, σανιδένια δηλαδή, υπήρχε ένα μεγάλο δωμάτιο
χτισμένο με πέτρες και τουβλά κι' έκει μέσα ήμεναν ειδικά
όσοι έρχόντουσαν από μολυσμένα μέρη, τέσσερις μέρες και τους
καπνίζανε με θειάφι.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Έλαβρέ Δημήτρη. με θειάφι τους καπνίζανε ; Δηλαδή άναβαν
θειάφι μέσα στό δωμάτιο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΥΛΑΚΗΣ Βέβαια. τό θειάφι έθεωρείτο τότε πώς ήτανε τό μόνο άπολυμαν-
τικό. κι' αυτό τό ξέρουμε από μια επιστολή του Φλωμπέρ στον
φίλο του γάλλο ποιητή Μπουγιέ. Γράφει λοιπόν ο Φλω-
μπέρ : Εήρισκόμθα περιορισμένοι έντός του λοιμοκαθαρητίου
του Πειραιώς. Για νά περνά τις ώρες μου διαβάζω "Πρόδοτο..."

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ φαντάζομαι τίς έντυπώσεις του Φλωμπέρ από τόν Πειραιά.

- ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ ναι, Έχουμε μια σχετική μαρτυρία. 'Αξίζει να την διαβά-
σουμε γιάγο... ναι, διάβασέ την .
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Ο αποβιβαζόμενος εις τόν Πειραιά, αντικρύζει με πολλήν
Έμπληξιν και περιέργειαν τούς κατοίκους με τις βράνες
των ή με φουστανέλλας και μακρούς μύστακας. Νομίζει κα-
νείς ότι εύρίσκεται μεταξύ παλαιμάχων πολεμιστών. Όπως
πολλοί εκ τών άρειανών αυτών άνδρών, άντι άλλων κρατούν
μαστίγια διότι είναι άραξάδες, 'Ο άφικνούμενος ξένος
εύρίσκει πλήθος όχημάτων, παντός ρυθμού και πάσης έποχής.
'Ανήλθομ εις ένα λα ν τ ο, του όποίου ή νεότης είχε πα-
ρέλθει πρό τεσσαρακονταετίας τουλάχιστον και διό τουτο
Έτριζεν όδονηρώς καθ'όδον εις κάθε τιναγμόν...
- ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Πραγματικά λοιπόν, ή άραξα, ήτανε τό μόνον μέσον επικοινωνίας
μεταξύ 'Αθηνών και Πειραιώς. 'Ακόμη και σήμερα θυμούνται οι
παλαιοί άθηναίοι ότι την διασταύρωσι 'Αθηνάς και 'Ερμού, την
λέγανε "καροδέσιες", γιατί σ'έκεινο τό μέρος ήτανε ή
πιάντα για τ'άραξια που κατεβαίνανε στόν Πειραιά.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ και οι άραξάδες φορούσανε φουστανέλλα... πολύ κομικό θέαμα θα
ήτανε αυτό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Σήμερα μας φαίνεται κομικό, τότε όμως θα ήτανε φυσικό. και
αντιθέτως, φαινότουσαν κομικοί οι πρώτοι άραξάδες που φορέ-
σανε φοδγκια, γιατί άγοράζανε μεταχειρισμένες λιθοδες από
τούς άραξάδες τών 'Ανακτ άρων ή τών Πασβειών καθώς και ψηλά
καπέλλα και γινάντουσαν νοήμερα στην μικρή τότε 'Αθηνα.
"ήτανε μάλιστα ένας άραξας που τον είχανε βγάλει έξω.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ή έξω ; Γιατί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Αυτό είναι τό παράξενο. "Όταν τον πρωτοείδανε με τό ψηλό κα-
πέλλο, μεγαλοπρεπή στάση καρδιά του, κάποιος φώναξε :
Βρέ, σαν τον έξω δεν είναι αυτός ; και του κάλλησετό παρα-
τσούκλι έξωης....
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ λοιπόν τό καταλαβαίνω γιατί. 'Ο λαός που έχει πάντα συγκεχυμένα
τά ιστορικά όνόματα, έχει είχε άκούσει για τον έξω τον

βασίλεια της Περσίας στην αρχαιότητα, τὸν φαντάστηκε παρθένα ντυμένο καὶ μεγαλοπρεπὴ σὺν βασιλεῦσιν, εἶδε καὶ τὸν ἀραξῆ μὲ τὴν λιβρέα καὶ τὸ ψηλὸ κοπέλλο μὲ τὴν κονιάρδα καὶ... παραλληλίζοντας τὶς δύο ἐμφάνσεις ἀπεκάλυψε τὸν ἀραξῆα... **Ξέρξης**

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Δὲν ἀποκλείεται νὰ εἶναι ἔτσι. πάντως ὁ Ξέρξης ὁ νεώτερος ἦτανε τύπος τῆς Ἀθήνας καὶ ὅπως τὸν προτιμοῦσαν ὅλοι γιὰ τὴν μεγαλοπρέπεια του, ὁ Ξέρξης ἔκανε περιουσία, ἀπέκτησε πέντε ἀραξῆα ποὺ τὰ νοίκιαζε σὲ ἄλλους ἀραξῆδες καὶ τὰ ἀποκαλοῦσε τ'ἀραξῆα του ὑποκαταστήματα λέγοντας : Γιατί δηλαδὴ ; Μόνο ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα θὰ ἔχη ὑποκαταστήματα ; θὰ ἔχη καὶ ὁ Ξέρξης.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἐκτός ἀπὸ τὶς **Καρότσες**, ποὺ ἦτανε νὰ ποῦμε ἡ πιότσα τῶν ἀραξῆων στὴν διασταύρωσι Ἀθηνῶν καὶ Ἑρμοῦν. ἔχω ακούσει ὅτι ὑπῆρχε ἄλλη μιά τοποθεσία στὴν Ἀθήνα ποὺ λεγότανε **Στάκανδον** καὶ νῶντα... ποῦ ἦτανε αὐτή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Ἀκριβῶς στὴν ἀρχὴ τῆς ὁδοῦ Λίδλου ὅπου βρίσκεται σήμερα τὸ κατάστημα τοῦ λαμπρόπουλου. καὶ ξέρεις γιατί τὸ ἔχανε βγάλει ἔτσι ; Διότι ἐκεῖ βρισκόντουσαν οἱ στραῶνες τοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἡ περιοχή εἶχε ἀποκληθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀθηναῖους : **Στάκανδον**. Λίγο πρὶν πέρα ἀπὸ τοὺς στραῶνες τοῦ πυροβολικοῦ ἦτανε τὸ μεγάλο ^{χαντάκι} **χαντάκι**, βάθους τριῶν μέτρων ποὺ ἀρχίζε ἀπὸ τὴν πλατεῖα Ὀμονοίας καὶ τελείωνε στὴν πλατεῖα Ἀντιγράφου, τὸ χαντάκι ποὺ πολὺ ἀργότερα σκεπάστηκε καὶ ἔγινε ἡ σημερινὴ ὁδὸς Σταδίου

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δηλαδὴ, ἡ Ἀθήνα γύρω στὰ 1850, τὴν ἐποχὴ ποὺ ἦρθε ὁ φλαμπέρ ἦτανε σχεδὸν ἀκατοίκητη πόλις.

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Ὄχι καὶ ἀκατοίκητη. εἶχε παρακαλῶς εἴκοσι ἑννέα χιλιάδες κατοίκους ἀλλὰ ἡ ζωὴ τῆς περιοριζότανε σὲ δύο τρεῖς δρόμους ὅλους κι' ὅλους. Ὁδὸς Ἑρμοῦν Λίδλου καὶ Ἀθηνῶν εἴτα δὲν ἔχανε οἱ δρόμοι, διασκεδάσεις δὲν ὑπῆρχανε πολλές καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἀθηναῖοι τὸ ρίχνανε στὴν καντάδα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Στὴν καντάδα. Διὸ καλοὶ μας φίλοι, ἕνα πραγματικὸ ἀθηναῖκὸ ντουέττο, ὁ Μουζᾶς καὶ ὁ Λιγνός, θὰ μᾶς θυμίσουν μιά ἀπὸ τὶς γλυκύτερες ἀθηναῖκὲς καντάδες : Ἀπ'τὴ χεῖλη σου τὸ ρόδο.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τὴν θυμάραι αὐτὴν τὴν καντάδα. εἶναι τὸ τραγοῦδι ποῦ ἀνα-
τρέπει τοὺς κανόνες τῆς γραμματικῆς. Γιὰ αὐτὴν λίγους
τοὺς στίχους γιάγνο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄπ' τὰ χεῖλη σου τὸ ρόδο
τὴν ἀραία τοῦ θωριᾶ
ἐδανείσθη κι' εἶναι πρῶτο
πρῶτο ἀπ' ὅλα τ' ἀνθηρᾶ.
- R* εἶναι ψέμμα πὼς τὸ ~~ὄχι~~ φῶς του
το φεγγάρι τῆς νυκτὸς
ἀπ' τὸν ἥλιο τὸ λαβαίνει
ἀπ' τὸν ἥλιο τῆς μ ε ρ ὀ ς .
- τοῦ προσώπου σου ἡ λάμψη
ἐανεβαίνει ὡς ἐκεῖ
καὶ φωτίζει τὴν σελήνη
τ' ἄστρα ὅλα καὶ τὴν γῆ .
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ εἶναι ἀνάγκη νὰ σχολιάσουμε τοὺς στίχους γιάγνο ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ὁ ὄχι... σκέφθου ἀπαιτητὴ ὅτι ὁ συνθέτης ποῦ εἶναι καὶ στι-
χογράφος μαζί εἶναι ἰταλικῆς καταγωγῆς καὶ δὲν ἔξερε καλᾶ
ἑλληνικά . Ὁ ἄλβανός
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ κι' ἔγινε σκέφτηκε ὅτι ἀφοῦ ἡ νύξ κάνει στὴν γενεὴ τῆς νυκτὸς
καὶ ἡ μέρα ὀρθάνη τ ἦ ς μ ε ρ ὀ ς .
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ κι' ὅπως εἶναι τόσο γλυκερᾶ ἡ μελωδία αὐτῆς τῆς καντάδας ποῦ
οἱ ἀγραμματῶνες της περνοῦν ἀπαρατήρητες... "Ὁς μὲς τὴν
θυμίσουν ὁ μουχὰς καὶ ὁ λιγνὸς.
- ΜΟΥΖΑΣ-ΛΙΓΝΟΣ (ἐκτελοῦν τὴν ἀνωτέρω καντάδα μεπιάνο)

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "ἔχεις ὀρθαίον γιάγνο. Στὸ τραγοῦδι πάντα ἡ μελωδία ἐπιβάλλεται
καὶ εἶναι ἐπικρατέστερη κι' ἔτσι οἱ στίχοι ἔρχονται σὲ
δεύτερη μοῖρα

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ὅπως μὲ τὸ τραγοῦδι δεσφάσαμε τὴν συζήτησι ποῦ εἴχαμε γιὰ
τὴν ἐπίσκεψι στὴν Ἀθήνα τοῦ φλωμπέρ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Εχεις δίκαιο. Λοιπόν ο Φλωμπέρ έφτασε στόν Πειραιά τόν Δεκέμβριο του 1850. 'Ο πειραιάς τότε είχε πεντηκονταχιλιάρους κατοίκους και μία μόνη αποβάθρα, τήν περιώνυμη άκτιή Τσελέπη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιατί λέγεται Τσελέπη αυτή ή άκτιή, είναι γνωστό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια. Κάποιος Γιάννης Τσελέπης από τήν Θεσσαλία είχε χτίσει τό πρώτο σπίτι στόν Πειραιά που ήτανε μία έρημη κι 'έγκαταλειμμένη άκτιή. Κι 'από τό ξέρομε από τό παλιό κηροταφεΐο του Πειραιώς όπου υπάρχει όο τάφος του Τσελέπη με τό έξής έπιτύμβιο.. Διάβασέ 'το Γιάννη.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Εδώ διαβάτα, εις αυτό τό μνήμα όπου βλέπεις κοιμάται κι 'άναπαύεται ό Γιαννακός Τσελέπης.

'Αφήσας τήν πατρίδα του Θεσσαλομαγνησίαν

πρώτος α'υτός άνήγειρεν εις Πειραιά οικίαν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ και όά έκπλαγής Γιάννη όταν σου πώ ότι αυτούς τούς στίχους τούς έφτιαξε ό Γεώργιος Παράσχος, αδελφός τούτου του 'Αχιλλέως Παράσχου. 'Η γυναΐκα του, Μαρία Τσελέπη τον είχε παρακαλέσει νά τής γράψη τό έπιτύμβιο και άργότερα, όταν πέθανε και ή χήρα του, Τσελέπη, ό Παράσχος συνεπλήρωσε τό έπιτύμβιο :
'Εν μέσφ τόπου κλοεροϋ
κι 'ή σύζυγός του ή Φλωροϋ .

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 'Οραϊδίτατο... όπως άς ξαναγυρίσωμε στόν Φλωμπέρ. Φύσικα θ'άνέβηκε στην 'Αθήνα μ'ένα λαντέ. 'Υπήρχαν ξενοδοχεία τότε στα 1850 στην 'Αθήνα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Υπήρχαν άρκετά, μά ήτανε περισσότερο χάνια άπό παρά ξενοδοχεία. Τό σχετικώς πιο εύπρόσβατο ήτανε τό ξενοδοχείο τούτου της 'Αγγλίας, δίπλα στο σημερινό κεντρικό κατάστημα τής 'Εθνικής Τραπέζης που δεν ήτανε τότε τόσο μεγάλο όσο σήμερα μά ένα μικρό δέπαστρο σπιτάκι και δίπλα του, τό ξενοδοχείο τής

'Αγγλίας. 'Ο Φλωμπέρ λοιπόν μόλις άντίκρουσε από τήν όδον
Αΐδου
Αΐδου στο βάθος τήν 'Ακρόπολι, άρχισε νά βάλζη τόν 'Αρμπού

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποιον 'Αρμπού ; Τόν 'Εδμόνδο 'Αρμπού, τόν γάλλο συγγραφέα που

Έχει γράψει τόν βασιλέα τών 'Ορέων γιά νά ~~επιστρέψω~~ τήν
 'Ελλάδα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ηρώδια φίλε μου, γιατί αὐτός ὁ κύριος 'Αμποῦ, όταν ἐπρόκει-
 το νά μεταφερθῆ ἡ πρωτεύουσα τῆς 'Ελλάδος ἀπό τό Ναύπλιον
 Ἐδωσοδόκιληρη μάχη γιά νά γίνῃ πρωτεύουσα τῆς 'Ελλάδος ἡ
 Ἔβρινθος καί ἔχει ἡ 'Αθήνα. Πῆγε στόν 'Οθωνα, πῆγε στήν
 'Αραλία, πῆγε στήν 'Αντιβασίλεια τοῦ ¹¹ 'Οθωνος γιά ν'ἀνα-
 πτύξῃ τὰ ἐπιχειρήματά του. Ὅπως ἠπερίσχισε ἡ γνώμη τών
 ἑλλήνων ἀρχαιολόγων ὅτι ἡ πρωτεύουσα τῆς νεωτέρας 'Ελλάδος
 ἔπρεπε νά βρισκεται γύρω ἀπό τήν 'Ακρόπολι καί τό θησεῖον.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Κι' ἔτσι βρισκόμαστε σήμερα στήν 'Αθήνα καί ἔχει στήν Ἔβρινθο

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

καί τὰ παλαιά μας τραγούδια λέγονται ἀθηναϊκές καντάδες
 καί ἔχει κοινθιακές.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Ἔβρεις ὅμως ὅτι ὁ ἀθηναῖος κανταδόρος εἶχε ἀρχίσει νά γίνε-
 ται ἐγωῦστῆς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

'Από ποῦ τό βγάξεις αὐτό τό συμπέρασμα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Μελετώντας τοῦς στίχους τών τραγουδιῶν. Τήν ἀρχή, τὰ παλαιά
 τραγούδια εἶναι ὅλα παθητικά. Ὁ τραγουδιστής ἠπορεύει καί
 βασανίζεται. Θέλει νά πεθάνῃ, παρακαλεῖ τήν σιληρή κοπέλλα
 ὅπως ξαφνικά γίνεται ἐγωῦστῆς καί ἀρχίζει νά τραγουδᾷ .

Δ υ ὁ κοπέλλες μ'ἀγαπᾶνε
 καί τίς ἀγαπᾶ καί ἐγώ
 ποιά νά πάρω, ποιά ν'ἀφήσω
 δέν ἤξεύρω ἀπό τίς δυό

Γιά νά πάρω τήν μικρούλα
 ποῦ 'ναι ἄσπρη καί παχιά
 νά τήν ἔχω τόν χειμῶνα
 ποῦ ν'τὰ χιόνια τόπολλα ;

Γιά νά πάρω τήν μεγάλη
 ποῦ 'ναι μαύρη καί λιγνή
 νά-τήν ἔχ' τό καλοκαίρι
 ποῦ 'ναι ἡ κῆφα ἡ πολλή ;

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ "Έχεις δίκαιο Γιάνκο. 'Ο κανταδόρος γίνεται έγωιστής. Αρχίζει να φαντάζεται ότι τον κληγάνε οι γυναίκες κι' αντιμετωπίζει τήν δυσκολία της έκλογής... Εβ καλύτερα ν' ακούσωμε αυτό τ' δέλημα τραγουδιστά από τό ντουέττο το 'ν μουζά με τόν λιγνό.

ΜΟΥΖΑΣ - ΛΙΓΝΟΣ (έκτελοῦν τό άνωτέρω τραγοῦδι με πιάνο)

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Λέγαμε πριν από λίγο Δημήτρη, ότι γύρω στα 1850, όταν έφτασε ο Φλωμπέρ στην Αθήνα, βλε η πρωτεύουσα τότε περι-οριζότανε στους τρεις αυτούς δρόμους, τήν 'Ερμού, τήν Λίδου και τήν οδόν 'Αθηνάς.

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Ναι. Εύριος δρόμος ήτανε η Λίδου. Αρχιζε απ' εκεί που είναι τό Δημοκρατήριο και τελείωνε στα Μανδύια όπως λέγαμε τους Στρατώνες του Πυροβολικού στο σημερινό κατάστημα του Λαμπρόπουλου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πιο πέρα, ήτανε τό καντάκι, τό ρέμα που έγινε οδός Σταδίου άργότερα

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Πολύ άργότερα. Όμως σ' εκείνο τό μέρος της οδοῦ Σταδίου υπήρχε μια ξύλινη γέφυρα που άδηγοῦσε σ' ένα έξοχικ ο καφενεδό κι του καφτα... Σ' αυτό τό καφενεδάκι μαζευόντουσαν οι έπαξιω-τικοί του Πυροβολικού, από τους γειτονικούς στρατώνες και μερικοί άλλοι πολίτες γιατί είχε πηγάδι με πολύ φρέσκο νερό τό καλοναῖρι... Πιο πέρα από τό καφενείο του καφτα γι' αυτό τό κομμάτι εκείνο του δρόμου λέγεται σήμερα καφετζά, λίγο πέρα πιο πέρα, στην αρχή της οδοῦ πατησίων, που είναι τό ξενοδοχείον Βικτωρία, υπήρχε άλλο ένα καφενεδάκι που έλεγετο τών Γερδόντων...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναι, τό ξέρω αυτό. τό έχω ακούσει. και μάλιστα τό πραγματικό του όνομα ήτανε καφενείον τών εῦ φρονούντων... και μαζευόν-τουσαν εκεί όλοι οι γέροι της 'Αθηνάς, οι παλιοί πολιμιστές και τ'ά λέγανε.

ΓΙΑΝΝΟΥΣΑΚΗΣ Γι' αυτόν τον λόγο γράφει ο Κουρής . καφενείον εῦ φρονούντων

Νύχτα μέρα συζητούντων...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Δηλαδή πολύ όλιγαρκείς ήτανε οι 'Αθηναίοι της εποχής εκείνης. Καφενεύο τήν ημέρα, καντάδα τήν νύχτα. Διασκεδάσεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τίποτα. Γιατί γιά νά καταλάβης ακόμη καλύτερα πόσο όλιγαρκείς ήτανε άρκεϊ νά σοῦ πῶ ὅτι στά 1851, ἡ ἔφημερίς ταχύπτερος φήμη, ἀνήγγειλε πέντε μέρες πρὶν ἕνα ^{ἰαγένα} καταπληκτικό θέαμα.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Τί ήτανε αὐτό τό καταπληκτικό θέαμα; ~~ἡ ἀπόδειξη~~ ἔμποδρῶμο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ^Γ Ναι. Πάρει νά 'τανε ἔμποδρῶμο. "Άκουσε νά ἰδῆς. Εἰδοποι-
οῦνται οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν, γράφει ἡ ἔφημερίς " ταχύπτερος
φήμη " ὅτι τό ἀπόγευμα τῆς προσεχοῦς Κυριακῆς, εἰς ἀνομο-
λοχαγός τοῦ μηχανικοῦ καί εἰς πολίτης, ἀνερχόμενοι ἐπὶ τοῦ
κωδωνοστασίου τῆς 'Αγίας Εἰρήνης, θ' ἀνυψώσουν χάρτινον
δέτρον εἰς μέγα ἕψος. Προσκαλοῦνται συνεπῶς οἱ Ἀθηναῖοι φιλο-
θέαρονες πολῖται νά παρεμρεθῶσι δια ν' ἀπολαῖσῶσι τό ἐπιπλη-
κτικόν θέαμα...

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Πως περνάανε τὰ χρόνια Δημήτρη. Τότε ήτανε ἀπολαυστικό κι' ἐπι-
πληκτικό θέαμα ἡ ἀνύψωσις τοῦ χάρτινου δέτροῦ. Σήμερα ξεκι-
νάμε γιά τό φεγγάρι καί δέν ^{μᾶς} κάνει σχεδόν ἐντυπωσι. "Όμως
για τόν κόσμο / τόν λαό / ἦπῃρχαν μερικες διασκεδάσεις ὅπως ὁ
περίπατος στήν ὁδόν Πατησίων...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί κάθε Κυριακή πρῶτ, στό πεδῖον τοῦ "Άρεως, στό σημερινό
"Άλσος τῆς Λεωφόρου 'Αλεξάνδρας ὅπου ἔπαιζε ἡ μουσική τοῦ
στρατοῦ. Αὐτή ήτανε ἡ μοναδική ψυχαγωγία των Ἀθηναίων καί
οἱ μητέρες ὅταν τὰ παιδιά τους ἀτακτοῦσαν, τ' ἀπειλοῦσαν μέ
μιά τιμωρία : Δέν θά σέ πῶ τήν Κυριακή στήν μουσική.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Καί ήτανε πραγματική τιμωρία, γιατί τὰ παιδιά δέν ἄκουγαν ἄλλη
μουσική παρ' τίς νυκτερινές καντάδες, μερικές ἀπό τίς ὁποῖες
ήτανε πραγματικές ὀρθωνῶδες, ὅπως ἡ Μάρια...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η Μάρια ; Ναι ἕνα τραγοῦδι ποῦ δέν τό ξέρω κι' ἄς εἶμαι παλ-
λῆδες Ἀθηναῖος.

ΓΙΑΝΝΙΑΝΗΣ Ναι τί νομίζεις ; Ἔτσι πρέπει νά σοῦ μάθω κι' ἐγώ Δημήτρη.

'Η Μάρια λοιπόν εἶναι ἕνα τραγοῦδι πολύ παλιό καί πολύ ὀλι-

βερδ, φαντασον ότι α'τός ό τραγουδιστής απευθύνεται στον τάφο τής Μαρίας, κποιασκαρίας τέλος πάντων

Μόλις ήφεγγε τ'άστέρη
τής αύγής γλυκιά γλυκιά
μόσχους ήχυνε τ'άγέρη
στην όραία πρωτομαγιά.

Μοναχός στην έρημια
έγονάτισα σιμά
εις τό μνήμα σου Μάρια
καί τό φίλησα γλυκιά

Κι'άπό τ'άνθη τά σπαρμένα
ήκοσα ένα μοναχό
άσπρο, άγνό όσόν κι'έσένα
σόν κι'έσε παρθενικό.

Μήν δίνεις σημασία στους στίχους Δημήτρη. 'Η μελωδία είναι πολύ καλύτερη. "Άκουσέ την άπό τόν μουζά μέ τόν Λιγνό .

ΜΟΥΖΑΣ - ΛΙΓΝΟΣ ζέκτελούν τό άνωτέρω τραγούδι μέ πιάνο)

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν μπορούμε μά ποιήσε τίποτε. 'Αντιλήψεις μιας ρομαντικής έποχής. καί σύμφωνα μέτην ιδιοσυγκρασία του, κ'όθε τραγουδιστής ήλεγε ό τι ήθελε. "Ας ξαναγυρίσωμε όμως στον γαλλο φλωμπέρ. Μόλις είχε έγκατασταθεΐ στο ξενοδοχείο του ό φλωμπέρ, ένας όπλητής του ανήγγειλε μια επίσημη επίσκεψη : "Ο στρατιωτικός διοικητής 'Αθηνών, συνταγματάρχης Τουρξ.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τουρξ είπες Δημήτρη ; φραντσέζος ήτανε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια, γάλλος φιλέλλην που είχελάβει μέρος σε άπειρες μάχες είχε τραυματισθεΐ καί ήτανε πια άξιωματικός του έλληνικού στρατού καί προύραρχος 'Αθηνών. φραντσέζος

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καταλαβαίνω. φραντσέζος όπως ήτανε, ήραθε πώς είχε φτάσει

Ένας διδασκός συμπαιδείας του στήν 'Αθήνα και πήγε να τον επισκεφθῆ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀκριβῶς ἔτσι εἶναι. Ὅπως σοῦ ανέφερα τὸν συνταγματάρχη Τουρῆ, γιὰ νὰ σοῦ πῶ τὸ γνωστὸ του ἀνέκδοτο. Ὁ Τουρῆ εἶχε ἄσπρα, κἄτασπρα γέενια καὶ ἄσπρο μουστάκι. Ὅπως ἡ Ἀμαλία, ἡ βασίλισσα δὲν μποροῦσε νὰ ἀποφέρῃ τὰ γέενια. Πάντα διαρκῶς ἔλεγε στὸν Τουρῆ: Πρῶστα τὰ γέενια σας, δὲν μπορῶ νὰ σᾶς βλέπω ἔτσι... Μεγαλειοτάτη, ἀδύνατον ἀπαντοῦσε ὁ Τουρῆ. Τέλος κάποια μέρα ἡ Ἀμαλία παρήγγειλε στὸν Τουρῆ νὰ μὴν ζητήσῃ πιά ἀκρῶσαι γιὰτὶ δὲν μποροῦσε νὰ τὸν ἀποφέρῃ μὲ τὰ γέενια. Ὁ Τουρῆ τί νὰ κἀνῃ; Ὅταν ζήτησε ἀκρῶσαι παρουσιάστηκε μὲ ξυρισμένα τὰ γέενια, μὰ τὸ λευκὸ τοῦ, τὸ κατὰλευκὸ μουστάκι, ἦτανε μαῦρο, κοράκι. Ὁ Τουρῆ τὸ εἶχε βᾶψει. Ἡ βασίλισσα τὸν κοίταξε εἰρωνικῶς καὶ τὸν ἐρώτησε γιὰτὶ τὸ μουστάκι του εἶχε ἀλλάξῃ χροῖα. Καὶ ὁ Τουρῆ τῆς ἀποκρίθηκε: Μεγαλειοτάτη, ὁ μούσταξ μου πένθει δια τὴν ἀπέλειαν τοῦ τῆς ἀχωρίστου συντρόφου του, τῆς γενειᾶδος μου

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολὺ ἄραϊο. Ἦθελα νὰ ξέρω πῶς ἔχουν διασωθεῖ τόσα νόστιμα ἀθηναῖκὰ πράγματα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Οἱ παλαιοὶ δημοσιογράφοι καὶ οἱ συγγραφεῖς Γιάγκο μου. Κρατοῦμε πολλές πληροφορίες στὸν μπαμπά Ἄννενο ποῦ ἔχει γράψῃ ἕναν ὀγκώδη τόμο μὲ Ἱστορικὰ κημεῖα. Ἔπειτα ἔχομε καὶ τοὺς παλαιοὺς ἀθηναῖους... Σκέφου ὅτι ἕνας παλαιὸς ἀμαξας ποῦ πέθανε ἐδῶ καὶ τριάντα χρόνια σὲ ἡλικία ὀγδόντα ἔτῳ, μοῦ ἔλεγε κάποτε σχετικῶς μὲ τὰ νοκία.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Φτηνὰ βέβαια...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαινομενικῶς φτηνὰ, μὰ στήν πραγματικότητα κανῆριβα. Μοῦ ἔλεγε λοιπὸν αὐτὸς ὁ ἀμαξας ὅτι εἶχε τὸν σταῦλο του ἐκεῖ ἔπον εἶναι σήμερα τὸ ζαχαροπλαστεῖο παυλίδου, στήν γωνία Λιδου καὶ Β ἕσσης. Εἶχε τὸν σταῦλο του, μιὰ μεγάλη αὐλή καὶ ἐπάνω ἀπὸ τὸν σταῦλο ἕνα χαγιάτι μὲ ἕξ ἑφτά δωμάτια καὶ πλήρωνε τέσσερις δραχμὲς τὸν μῆνα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τέσσερις δραχμές τον μήνα ; μόνο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗΣ Κι 'όμως πολλές φορές τοῦ κάνανε έξωσι γιατί δέν εἶχε νά πληρώσῃ τίς τέσσερις δραχμές.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναι, φτήνεια ἀναγκαστική ἀφοῦν ἦτανε τόσο δύσκολη εποχή.

ΓΙΑΝΝΟΥΛΑΚΗΣ "Όμως ὁ κῆσος δέν τὴν ἔπαιρνε βαρειά τὴν φτώχεια του. "Ἦτανε εὐχαριστημένος καί τὴν γλεντοῦσε. καί κυρίως εὐνάθη εἴβρισκε διέξοδο στὸν ἔρωτα ὅπως μαρτυροῦνε μερικὰ εἴθιμα τραγοῦδια ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ καί μὲ τὴν ευκαιρία ποῦ μελλῶς γιά εἴθιμα τραγοῦδια ἄς τελειώσωμε τὴν σημερινή μας κουβέντα μὲ τὸ περίφημο :

1)

ἔἰς τὴν Ἀθήνα λῆει

μὲ φόρα λῆει

μὲσ' τὴν κοιλίαν, λῆει

μὲ κινῶ, λῆει

πιδνεὶ τὴν δοῦλα, λῆει

ἀγκαλιῶ, λῆει

μὲ κυροσβεστή πῶνα στὰ φιλιῶ.

2)

τὴ φασαρία λῆει,

παρευθῶς, λῆει

καί ἡ κυρία λῆει

νά χῶ^ας λῆει

διώχνει τὴν δοῦλα, λῆει

καί μετῶ, λῆει

τὸν κυροσβεστή ἐκείνη τὸν βουτῶ.

ἢ καλύτερα νὰ μ' ας τὸ τραγουδήσουνε ὁ κουκας μὲ τὸν λιγνὸ αὐτὸ τὸ περίφημο καί μερικὰ ἀθηναϊκὰ τραγοῦδια.

ΚΟΥΖΑΣ - ΛΙΓΝΟΣ

(Ἐπιτελοῦν τὸ τραγοῦδι καί τὸ συμπληροῦν)

3)

ὅσες κυρίες, λῆει

πονηρῶς, λῆει

τίς ευκαιρίας λῆει

γιά χαρῶς λῆει

τίς κυνηγοῦνε λῆει

τακτικὰ ἤεου
ἀποσητοῦνε χάρια ἀνδρικὰ

4)

καί μεῖς οἱ ἄνδρες, ἤεου

οἱ φτωχοὶ ἤεου

μὲ τίς γαλιάντρες, ἤεου

προσοχή, ἤεου

γρὰσι δὲ μάνει, ἤεου

ἀνδρικὰ ἤεου

νά τιν παδαίνομε ἀσ' τὰ δουκικά.

ταντινά, λβει
 κε' αποζητιόσε χάρδια άνδρικα.
 κε' έμετες οι θάρδες λβει
 οι φτωχοί, λβει
 με τις γαλιάντιρες, λβει
 προσοχή, λβει
 γιατί δεν κίνει, λβει
 άνδρικα, λβει
 να την παθαίνωμε απ' τα θηλυκά .

ΓΙΑΝΝΟΥΒΛΑΗΣ Γιάγκο μου καλή 'ναι ή συντροφιά σου και άκόμη καλύτερη
 ή κουβένια μας, με ή άρα πάρασε και πρέπει να διακλώμε.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τι να γίνει ; 'Ο χάρδος είναι άδυσώπητος... 'Ορεβουδρ λοι-
 πόν για την ερχόμενη Ευρασιαή

ΓΙΑΝΝΟΥΒΛΑΗΣ Στις δέκα το βράδυ, την ίδια άρα.